

Саставни дио ове одлуке чини Стратегија за борбу против корупције у Брчко дистрикту БиХ 2022–2024. година.

Члан 3

Ова одлука ступа на снагу даном доношења и објавиће се у „Службеном гласнику Брчко дистрикта Босне и Херцеговине“.

Број предмета: 48-000615/22

Број акта: 01.11-0377МВ-002/22

Датум: 5. 10. 2022. године

Мјесто: Брчко

ГРАДОНАЧЕЛНИК
Есед Кадрић, с. р.

На основу члана 22 Статута Брчко дистрикта БиХ – пречишћени текст („Службени гласник Брчко дистрикта БиХ“ број 2/10), члана 26 Закона о Правобранилаштву Брчко дистрикта БиХ – пречишћени текст („Службени гласник Брчко дистрикта БиХ“ број 18/20), члана 64 Пословника о раду Скупштине Брчко дистрикта БиХ („Службени гласник Брчко дистрикта БиХ“ број 54/18 – пречишћени текст и бројеви 17/20 и 24/20), а након разматрања Извјештаја о раду Правобранилаштва Брчко дистрикта БиХ за период јануар–јун 2022. године, Скупштина Брчко дистрикта БиХ, на I наставку 32. редовне сједнице одржаном 23. новембра 2022. године, доноси

ОДЛУКУ

О УСВАЈАЊУ ИЗВЈЕШТАЈА О РАДУ ПРАВОБРАНИЛАШТВА БРЧКО ДИСТРИКТА БиХ ЗА ПЕРИОД ЈАНУАР–ЈУН 2022. ГОДИНЕ

Члан 1

Усваја се Извјештај о раду Правобранилаштва Брчко дистрикта БиХ за период јануар–јун 2022. године.

Члан 2

Извјештај о раду Правобранилаштва Брчко дистрикта БиХ за период јануар–јун 2022. године, број: ПБ -33/22 од 1. јула 2022. године чини саставни дио ове одлуке.

Члан 3

Ова одлука ступа на снагу даном доношења и биће објављена у Службеном гласнику Брчко дистрикта БиХ.

Број: 01-02-5552/22

Брчко, 23. новембра 2022. године

ПРЕДСЈЕДНИК
СКУПШТИНЕ БРЧКО ДИСТРИКТА БиХ
Мр сц. Синиша Милић

СТРАТЕГИЈА

ЗА БОРБУ ПРОТИВ КОРУПЦИЈЕ У БРЧКО ДИСТРИКТУ БиХ 2022–2024. ГОДИНА

Канцеларија за превенцију корупције и координацију активности на сузбијању корупције у Брчко дистрикту БиХ

Брчко, 2022. године

1. Увод

Појам корупције дефинисан је међународним актима на неколико начина, што може проузроковати различита тумачења и поступке у спровођењу Стратегије. Закон о Агенцији за превенцију корупције и координацију борбе против корупције дефинише корупцију као „сваку злоупотребу моћи повјерене јавном службенику или лицу на политичком положају на државном, ентитетском, кантоналном нивоу, нивоу Брчко дистрикта Босне и Херцеговине, градској или општинском нивоу, која може довести до приватне користи. Корупција посебно може укључивати директно или индиректно захтијевање, нуђење, давање или прихватање мита или неке друге недопуштене предности или њену могућност, којима се нарушава одговарајуће обављање било какве дужности или понашања очекиваних од примаоца мита“.

Корумпираном особом се сматра свака особа која злоупотребом моћи занемари општи интерес који је дужна штитити у складу са законом и овлашћењима која су јој повјерена, а ради личне користи или користи другог физичког или правног лица. Корумпираном се сматра и грађанин који нуди или пристаје на давање затраженог мита како би корумпирана особа чињењем, нечињењем или пропуштањем чињења помогла у остваривању користи за поједине особе или групе.

Корупција се појављује у готово свим подручјима живота и дјеловања, присутна је у јавним институцијама, приватном сектору, политици, медијима и господарству. Корупција је озбиљан проблем у савременом свијету који је, у различитим облицима и размјерама присутан свугдје, па и у економски снажним, демократским и организованим државама.

Као што су фактори који утичу на стање и размјере корупције разноврсни, попут историјских, друштвених, културолошких и политичких, тако су и последице корупције у животу обичног грађанина и cjелокупног друштва многобројне и тешке.

Последице корупције се дијеле на три основне групе:

- Политичке – корупцијом уништава се основни однос повјерења између политичара и грађана и нарушава се кредибилитет демократских институција;
- Привредне – корупција подстиче „сиву економију“ што узрокује пад прихода те повећање расхода; корупција спречава сигурно и рационално инвестирање, поштено привредно тржиште и доводи до расипања буџетског новца;
- Социјалне – корупција узрокује повећавање неједнакости грађана у свакодневици, што посебно погађа најсиромашније (корупција повећава сиромаштво и криминал), доприноси општем осјећају несигурности и незадовољства. Корупција доприноси ширењу сумње у демократију и демократске

На основу члана 52 Статута Брчко дистрикта Босне и Херцеговине – пречишћени текст („Службени гласник Брчко дистрикта Босне и Херцеговине“, број 2/10) и члана 10 и члана 11 став (2) Закона о Влади Брчко дистрикта Босне и Херцеговине („Службени гласник Брчко дистрикта Босне и Херцеговине“, број: 22/18 – пречишћени текст, 49/18, 8/19, 10/19 и 32/19), а у складу с чланом 33 Закона о Буџету Брчко дистрикта Босне и Херцеговине („Службени гласник Брчко дистрикта Босне и Херцеговине“, број 34/19) и чланом 4 став (7) Правилника о садржају и методологији израде, систему праћења и надзора спровођења стратешких докумената и имплементационих докумената („Службени гласник Брчко дистрикта Босне и Херцеговине“, број 46/20), на приједлог Канцеларије градоначелника Брчко дистрикта Босне и Херцеговине, Влада Брчко дистрикта Босне и Херцеговине, на 75. редовној сједници одржаној 5. 10. 2022. године, д о н о с и

О Д Л У К У

о усвајању Стратегије за борбу против корупције у Брчко дистрикту БиХ 2022–2024. година

Члан 1

Усваја се Стратегија за борбу против корупције у Брчко дистрикту БиХ 2022–2024. година.

вриједности.

Корупција представља посебну опасност за државе у транзицији, у којима демократски, институционални и вриједносни системи још нису довољно изграђени. У таквим државама, неадекватни правни и политички механизми не пружају довољно гаранција за ефикасну контролу располагања јавним овлашћењима, чију злоупотребу корупција, заправо, представља. Босна и Херцеговина (у даљем тексту: БиХ), као транзицијска земља, у последње вријеме предузима одређене системске активности на сузбијању корупције.

Према „Индикаторима управљања“ Свјетске банке, БиХ се налази испод средине лествице од преко 200 земаља, а сличну позицију има и према „Индексу перцепције корупције“ Transparency Internationala који рангира скоро 180 земаља. Према споменутиим и другим показатељима, БиХ је слабије рангирана од земаља западне Европе, али и већине земаља из региона, стога борба против корупције је дуг и комплексан процес у којем нема брзих и једноставних рјешења.

Због наведеног је неопходно да се, прије свега, израде Стратегија за борбу против корупције у Брчко дистрикту БиХ (у даљем тексту: Брчко дистрикт БиХ) и Акциони план за спровођење Стратегије, као основни стратешки документи који ће одредити правце у борби против корупције у Брчко дистрикту БиХ.

Борба против корупције подразумијева дјелотворно: 1. Законодавство, 2. Полицију, 3. Судство и 4. Друштво. С тим у вези улога друштва биће сљедећа: 1. развијање свијести о штетности корупције, 2. одбацавање понуде да се учествује у корупцији, 3. сарадњу с органима кривичног гоњења.

Пристапање Европској унији стратешки је приоритет БиХ. Борба против корупције један је од кључних изазова владавине права у већини држава из процеса проширења Европске уније, у које се убраја и БиХ, и повезана је с поштовањем питања основних људских права, радом правосудних органа и институција, правдом и унутрашњим пословима. Будући да се борби против корупције придаје пажња већ у раној фази процеса приступања Европској унији, а да се отварање одговарајућих поглавља заснива на увјерљивим резултатима, БиХ би требало да покаже одлучност у предузимању конкретних, свеобухватних и одрживих активности на сузбијању коруптивних пракси.

У БиХ је до сада имплементирано неколико стратешких докумената за борбу против корупције на државном, ентитетском и нивоу Брчко дистрикта БиХ, као и нижим нивоима власти. Досадашњи стратешки документи нису адекватно имплементирани, што се констатује и у извјештајима о напретку БиХ (прилози уз саопштење Европске комисије, Европском парламенту и Савјету ЕУ) за последњих неколико година. У њима се цјелокупно ангажовање БиХ оцјењује тек као „рана фаза борбе против корупције.“

У складу са Законом о Агенцији за спречавање корупције и координацију борбе против корупције Босне и Херцеговине („Службени гласник БиХ“, број: 103/09 и 58/13), Стратегија за борбу против корупције у Брчко дистрикту БиХ за период 2022–2024. година, усклађена је с општим принципима и стандардима Стратегије за борбу против корупције Босне и Херцеговине за период 2021–2024. године и Смјерницама за стратешко планирање антикорупционих политика БиХ.

2. Општи принципи

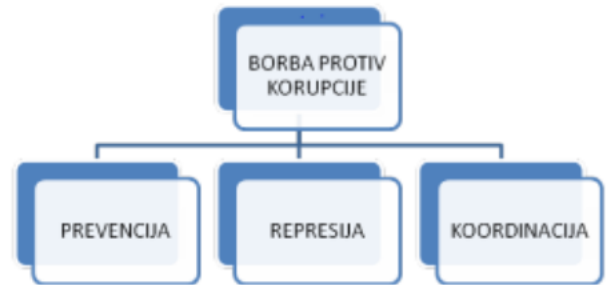
С обзиром на све израженију друштвену свијест и опредељеност за ефикаснију и ангажованију борбу против корупције, међународне обавезе БиХ на овом плану и стандарди које би земља требала испунити на путу европских интеграција, Стратегија за борбу против корупције у Брчко дистрикту БиХ 2022–2024. (у даљем тексту: Стратегија) и Акциони план за проведбу Стратегије (у даљем тексту: Акциони план) предвиђају спроводиве, јасне и конкретне циљеве, који уважавају све специфичности административног уређења, и друштва у БиХ.

Они су надоградња и континуитет Стратегије за борбу против корупције 2015–2019. те су у складу са међународним стандардима, обавезама земље из ратификованих противкоруптивних конвенција са домицилним законодавством, али и засновани на добрим, домицилним и међународним праксама. Борба против корупције не може се проматрати одвојено од осталих сродних стратешких и реформских процеса у земљи, у области иностраних послова, реформе јавне управе, сигурности и унутрашњих послова, правосуђа и финансија.

То подразумијева утемељеност противкоруптивних активности на чињеницама те такав приступ одликује

транспарентност, непристраност, стручност, инклузивност, свеобухватност, мјерљивост и оријентисаност на ефекат, што су принципи у борби против корупције које заговарају Уједињене нације.

Стратегијом су обухваћени сви сегменти битни за борбу против корупције, а то су:

У обављању свог дјелокруга рада прописаног Законом о Канцеларији за превенцију корупције и координацију активности на сузбијању корупције, Канцеларија за превенцију корупције и координацију активности на сузбијању корупције у Брчко дистрикту БиХ (у даљем тексту: Канцеларија) придржава се сљедећих антикорупцијских принципа:

- Законитост – мјера за превенцију корупције биће спроведене у складу с Уставом БиХ, Статутом и законима Брчко дистрикта БиХ, на начин који обезбјеђује поштовање људских права и основних слобода;
- Транспарентност и јавна контрола – рад ће бити транспарентан и подлијегаће јавној контроли;
- Једнак третман и недискриминација – сви имају право на једнак приступ при обављању активности од јавног интереса и једнак третман од стране јавних службеника, без корупције;
- Интеракција – ефикасност мјера за превенцију корупције биће обезбјеђена кроз координацију активности свих тијела, размјену информација међу њима, те узајамну сарадњу;
- Континуитет – успостављање и провођење ефикасних мјера за превенцију корупције њиховим континуираним надзором и прегледом.

Осим горе наведених принципа, Канцеларија ће у свом раду примјењивати и принципе: ефикасности, економичности, одговорности и досљедности.

Антикоруптивне активности су засноване на познавању стања и већ израженим појавним облицима.

Стратегија, поред јасно дефинисане визије, начела и основних циљева, одређује нормативни, институционални и друштвени оквир за борбу против корупције, стратешке циљеве који произилазе из државних стратешких циљева, разне видове сарадње и размјене података с циљем постизања најбољих могућих ефеката на овом плану и најзад неизоставан дио који се односи на координацију, спровођење, праћење и евалуацију.

Стратегија и Акциони план усмјерени су ка највишим стратешким мјерама које се односе на област превенције, откривања, процесуирања, координације, репресије, побољшања законодавног оквира, повећања капацитета институција, обука и подизања јавне подршке за борбу против корупције. Таква оријентација Стратегије и Акциони плана омогућава подизање борбе против корупције на виши ниво од канцеларијског, који се одвија на нивоу Брчко дистрикта БиХ, тако што омогућава стратешки, уједначен и довољно широк оквир за усклађивање стратегија и акционих планова за борбу против корупције на тим нивоима власти.

3. Начела

С обзиром на сложеност проблема корупције, њен директни утицај на поштовање основних друштвених вриједности,

владавине права и самоодрживог развоја, неопходно је придржавати се сљедећих начела у примјени Стратегије:

- Владавина права – усклађеност правних аката и свих радњи правних субјеката са законом.

У предузимању антикорупцијских активности субјекти спровођења своје поступање треба да заснивају на праву тако да њихове одлуке буду у формалној и материјалној сагласности с одговарајућим правним актима на свим нивоима власти, као и међународним обавезама БиХ. У процесу доношења правних аката треба да буду препознати и умањени ризици од настанка корупције у њиховој примјени и одређени органи који могу вршити дјелотворан надзор те осигурање средстава за њихово спровођење.

- Заснованост на чињеницама – планирање, праћење и процјена испуњености антикорупцијских задатака треба се заснивати на чињеницама.

Већ у фази анализе и процјене стања и појавних облика, субјекти спровођења обавезни су утврдити чињенице и на основу њих темељити мјере за супротстављање корупцији. То нарочито значи узимање у обзир предности и недостатака у раду субјеката спровођења, као и сталну ревизију и мониторинг испуњености и прикладности стратешких циљева.

- Добра пракса – усаглашавање антикорупцијских активности с добрим праксама на пољу супротстављања корупцији и у осталим транзицијским земљама, учењем на грешкама, уоченим обрасцима коруптивног понашања и њиховог узрока у систему.

За поједине аспекте проблема корупције може постојати мноштво различитих рјешења, која треба да буду узимана у обзир, зависно од њихове примјењивости у Брчко дистрикту БиХ.

- Свеобухватност и инклузивност – укљученост највећег броја актера и ширење утицаја што је могуће већег броја фактора који доприносе превенцији корупције.

Борба против корупције није задатак само појединих субјеката нити постоје појединачни фактори који узрокују корупцију. У борбу против корупције дужне су се, свако у оквиру својих надлежности укључити сви органи, институције, јавна предузећа, јавне установе и друга правна лица која је основао Брчко дистрикт БиХ, правна лица и предузетници, организације цивилног друштва, професионална удружења и грађани кроз партнерства и коалиције за супротстављање корупцији. Органи јавног сектора треба да омогуће другим дијеловима друштва да дјелотворно учине на спречавање корупције, не само кроз заштиту својих права, већ и кроз партиципацију у доношењу одлука, благовремено разматрање њихових иницијатива, представки и омогућавање покретања поступка за заштиту јавног интереса.

- Транспарентност и партиципативност – благовремено упознавање јавности је моћно средство за спречавање корупције.

Сви субјекти спровођења Стратегије, а поготово органи јавне управе и институције, дужни су обезбиједити одговарајуће механизме комуникације и консултације јавности приликом одлучивања. Ради веће транспарентности, у највећој мјери треба користити економична и савремена средства комуникације у објављивању одлука, података о планираним и проведеним активностима, у претраживању база података о активностима органа власти, нарочито у вези са системом јавног финансирања и праксом поступања. Како би се остварила претходна начела (свеобухватност и инклузивност), односно обезбиједила подршка у спровођењу активности на плану борбе против корупције, нарочито је важно обезбиједити видљивост антикорупцијских напора у форми планова дјеловања, али и извјештаја о поступању по тим плановима.

- Непристрасност и стручност – политичка и друга неутралност и компетентност за испуњавање антикорупцијских задатака.

Супротстављање корупцији треба се сматрати дијелом рада за опште добро и унапређења професионализма управе, али и приватног сектора, и у њему нема мјеста идеолошким, политичким и другим утицајима. Исто тако, потребно је стално радити на унапређењу знања, ставова и вјештина за супротстављање корупцији.

- Оријентисаност на ефекат – утврђивање јасних, мјерљивих и остваривих циљева Стратегије и Акционог плана.

Упитна је ефикасност стратешких докумената и активности за борбу против корупције ако нису јасно постављени циљеви и сврха коју би требало постићи, чију реализацију није могуће пратити и који су тешко или никако оствариви. Ове претпоставке би требало да испуне сви субјекти спровођења, како би се постигли оптимални резултати за које је могуће

прикупити показатеље о степену извршености. Будући да се значајан број антикорупцијских активности односи на јавну управу, те јавне службе и јавна предузећа која треба да буду сервис грађанима, то у дефинисању и остваривању антикорупцијских, и уопште, циљева рада јавне управе, треба водити рачуна о крајњем резултату и како га мјерити.

4. Визија

Корупција је слојевита појава и за борбу против ње је нужан холистички приступ, тј. учешће што већег броја друштвених актера који ће, свако из свог угла, допринијети борби против корупције. Под појмом борба против корупције Стратегија подразумијева мјере и превентивне активности на плану спровођења законских и подзаконских прописа, координацију рада свих органа и институција, јачање капацитета и ширење свијести о потреби и механизмима борбе против корупције, као и стандардима и вриједностима, како у јавном и приватном сектору, тако и у цјелокупном друштву.

С повећањем јавне свијести, потреба за јавном одговорношћу особа или субјеката који управљају јавним добрима постаје све више евидентна, тако да постоји потреба за процесом осигуравања одговорности који треба поставити и провести ефикасно. Уред ће у том смислу јачати своју лидерску позицију и бити моделом доброг управљања, одговорности и транспарентности, и неће толерисати корупцију у дијелу своје надлежности. Грађани Брчко дистрикта БиХ ће имати повјерења у владавину закона и отворену позицију Канцеларије, која подразумијева учинковитост, ефикасност и поузданост.

5. Општи циљ

Општи циљ Стратегије је да се корупција, као препрека економском, социјалном и демократском развоју Брчко дистрикта БиХ, у највећој могућој мјери отклони, односно минимизира, те да се превентивним дјеловањем оствари значајан допринос смањењу нивоа корупције у Брчко дистрикту БиХ и ојача повјерење у рад Канцеларије.

Стратегијом се намјерава створити општи оквир за одлучну и свеобухватну борбу против корупције, што подразумијева утврђивање приоритетних области за дјеловање, али и одређених полазних одређења и начина заједничког дјеловања.

На основу тога, општи циљ Стратегије је:

- у Брчко дистрикту БиХ установити приоритете на плану превенције корупције и борбе против корупције, принципе и механизме заједничког дјеловања свих субјеката спровођења, те створити, односно унаприједити претпоставке за смањење стварног и перципираног нивоа корупције и афирмисати позитивне друштвене вриједности попут интегритета, одговорности и транспарентности.

Адекватна превенција и борба против корупције у Брчко дистрикту БиХ ће се обезбиједити координираним и системским приступом свих нивоа власти и успоставом институционалног оквира и јачања свих институција.

6. Стратешки циљеви

Из овако формулисаног општег циља произилазе сљедећи стратешки циљеви који се у Брчко дистрикту БиХ треба да постигну спровођењем Стратегије:

1. Превенција корупције;
2. Сузбијање корупције;
3. Развијање свијести о штетности корупције и сарадња с цивилним друштвом;
4. Координација, мониторинг и евалуација антикоруптивних активности.

7. Препреке за ефикасно спровођење Стратегије и Акционог плана

Овај дио у суштини представља пројекцију ризика чије остваривање може утицати на адекватно и благовремено спровођење Стратегије и Акционог плана. На овај начин се наглашавају и које претпоставке треба да се обезбиједи да би се адекватно спроводило планирано.

Неке од основних препрека (ризика), које су препознате у Стратегији, су:

- Недостатак политичке и друге воље,

- Неиспуњавање међународно преузетих обавеза,
- Недовољна самосталност и компетентност субјеката спровођења,
- Недовољна ангажованост субјеката спровођења,
- Недостатак финансијских и других ресурса,
- Комплексност политичког система,
- Недостатак систематичности и координације,
- Недостатак подршке јавности,
- Неоснована очекивања за брзе ефекте у борби против корупције.

Недостатак политичке и друге воље – без одлучности доносилаца одлука на политичком и административном нивоу, не може се очекивати предузимање конкретних и ангажованих мјера у борби против корупције, јер ће оне или изостати или бити кампањске и селективне;

Неиспуњавање међународно преузетих обавеза – недовољна усклађеност законодавства у БиХ с међународним документима за борбу против корупције и мањак примјене међународно прихваћених стандарда у тој области, онемогућују употребу провјерених и ефикасних механизма сузбијања корупције;

Недовољна самосталност и компетентност субјеката спровођења – без одговарајуће едукације и вјештина и у оквиру прописа, слободе поступања субјеката спровођења против комплексне појаве као што је корупција, борба против ње не може бити ефикасна и дати потребне резултате;

Недовољна ангажованост субјеката спровођења – без довољне посвећености свих носилаца активности за спровођење Стратегије, нарушава се cjеловитост комплексног система за борбу против корупције, што ће неизбјежно утицати на постигнуте ефекте њиховог рада;

Недостатак финансијских и других ресурса – мањак финансијских и других ресурса неопходних за квалитетну борбу против корупције озбиљно утиче на капацитет система за борбу против корупције и онемогућује спровођење захтјевнијих мјера које су битне за њено сузбијање;

Комплексност политичког система – недовољан ниво континуитета у сарадњи законодавне и извршне власти у борби против корупције као резултат може имати недовољност у њеном сузбијању;

Недостатак систематичности и координације – ни најбоље предвиђене противкоруптивне политике и мјере у Стратегији не могу бити ефикасне ако се спроводе повремено, неповезано, дјелимично и без довољно системских активности и координираних субјеката спровођења;

Недостатак подршке јавности – борба против корупције не може бити потпуна и ефикасна без свијести јавности о штетним посљедицама које корупција наноси друштву и појединцу, као темељ за повећану спремност да грађани захтијевају и подрже противкоруптивне активности те активно учествују у њима;

Неоснована очекивања за брзе ефекте у борби против корупције – што је корупција више присутна, то је већа жеља грађана да она буде сузбијена. Очекују се брзи ефекти за што краће вријеме, што може резултирати нестрпљивошћу и смањивањем подршке јавности противкоруптивним мјерама и активностима.

8. Нормативни, институционални и друштвени оквир за борбу против корупције

Да би борба против корупције на нивоу Брчко дистрикта БиХ била успјешнија и ефикаснија потребно је, прије свега, успоставити одговарајућу разину како хоризонталне, тако и вертикалне сарадње и координације између свих надлежних органа, који су обавезни да предузимају конкретне мјере и активности на том плану, а њихова улога у том процесу је детаљније обрађена у одговарајућим стратешким циљевима Акционог плана.

8.1. НОРМАТИВНИ ОКВИР

Релевантан нормативни оквир, којим су дефинисана и регулисана питања у вези с корупцијом или која су од значаја за борбу против корупције, може се одредити по сљедећим областима:

- кривично-материјални прописи;
- кривично-процесни прописи;
- јавне набавке;
- јавне финансије;
- сукоб интереса;
- финансирање политичких странака;
- слободан приступ информацијама;
- изборни процес.

8.2. ИНСТИТУЦИОНАЛНИ ОКВИР

Институционални оквир Брчко дистрикта БиХ обухвата сљедеће институције:

- Скупштина Брчко дистрикта БиХ;
- Влада Брчко дистрикта БиХ и органи јавне управе;
- Полиција Брчко дистрикта БиХ;
- Правосудне институције Брчко дистрикта БиХ;
- Јавне установе, јавна предузећа и друга правна лица чији је оснивач Брчко дистрикт БиХ.

8.3. ДРУШТВЕНИ ОКВИР

Друштвени оквир у Брчко дистрикту БиХ чине:

- Политичке странке;
- Приватни сектор и други облици његовог удруживања;
- Медији;
- Образовне институције;
- Удружења и друге организације цивилног друштва;
- Грађани.

9. Законодавни оквир у борби против корупције Брчко дистрикта БиХ

Закони који директно или индиректно регулишу област борбе против корупције у Брчко дистрикту БиХ су:

- Закон о Канцеларији за превенцију корупције и координацију активности на сузбијању корупције („Службени гласник Брчко дистрикта БиХ”, број 25/18);
- Закон о заштити лица која пријављују корупцију („Службени гласник Брчко дистрикта БиХ”, број 25/18);
- Закон о Агенцији за превенцију корупције и координацију борбе против корупције („Службени гласник БиХ”, број: 103/09 и 58/13);
- Закон о спречавању сукоба интереса у институцијама Брчко дистрикта БиХ („Службени гласник Брчко дистрикта БиХ”, број 04/21);
- Закон о службеницима и намјештеницима у правосућу Брчко дистрикта БиХ („Службени гласник БиХ”, број 48/18);
- Закон о слободи приступа информацијама у БиХ („Службени гласник БиХ”, број: 28/00, 45/06, 102/09, 62/11 и 100/13);
- Кривични закон Брчко дистрикта БиХ („Службени гласник Брчко дистрикта БиХ”, број: 33/13, 26/16 и 13/17);
- Закон о кривичном поступку Брчко дистрикта БиХ („Службени гласник Брчко дистрикта БиХ”, број: 33/13 и 27/14);
- Закон о финансирању политичких странака из буџета Брчко дистрикта БиХ („Службени гласник Брчко дистрикта БиХ”, број: 29/04 и 14/07);
- Изборни закон Брчко дистрикта БиХ („Службени гласник Брчко дистрикта БиХ”, број: 17/08 и 43/08);
- Закон о јавним набавкама („Службени гласник БиХ”, број 39/14);
- Закон о спречавању прања новца и финансирања терористичких активности („Службени гласник БиХ”, број: 47/14 и 26/16);
- Закон о Високом судском и тужилачком савјету БиХ („Службени гласник БиХ”, број: 25/04, 93/05, 48/07 и 15/08).

Закон о Канцеларији за превенцију корупције и координацију активности на сузбијању корупције

Законом о Канцеларији за превенцију корупције и координацију активности на сузбијању корупције прописују се антикорупцијски принципи и оснива Канцеларија за превенцију корупције и координацију активности на сузбијању корупције у Брчко дистрикту БиХ.

Циљеви оснивања Канцеларије су:

- а) превенција утицаја корупције на рад јавних службеника и лица на политичком положају;
- б) идентификовање и елиминисање узрока корупције;
- в) одвраћање особа од чињења кривичних дјела у вези с корупцијом;
- г) обезбеђивање и унапређивање правног оквира за превенцију корупције;
- д) подстицање учешћа цивилног друштва у превенцији корупције;
- е) подизање свијести јавности и стварање односа нетолеранције у вези с корупцијом;
- ж) промовисање транспарентног и одговорног рада органа јавне управе и институција Брчко дистрикта БиХ.

Надлежности Канцеларије су:

- a) израда Стратегије, као и израда Акционог плана у складу с општим принципима утврђеним у државној Стратегији за борбу против корупције;
- b) координација и надзор над спровођењем Стратегије и Акционог плана, те давање мишљења и инструкција о питању њиховог спровођења;
- c) координисање рада органа јавне управе, институција, јавних предузећа, јавних установа и других правних лица која је основао Брчко дистрикт БиХ, правних лица и предузетника у спречавању корупције и обавјештавање надлежних институција о затеченом стању, као и предузимање осталих неопходних мјера у складу са законом;
- d) поступање по запријемљеним поднесцима с индикацијама коруптивног понашања у складу с важећим прописима;
- e) указивање предлагачу и Скупштини Брчко дистрикта БиХ на постојеће одредбе у нацртима или приједлозима закона, подзаконских и општих аката које би у примјени могле да изазову коруптивне радње. Идентификовање могућих појава корупције које допушта провођење постојећих закона, подзаконских и општих аката, те у вези с тим иницирање активности на њиховим изменама и допунама у сврху превенције коруптивних радњи;
- f) успостављање и вођење базе података прикупљених у складу са Законом о Канцеларији за превенцију корупције и координацију активности на сузбијању корупције;
- g) сарадња с Агенцијом за превенцију корупције и координацију борбе против корупције и институцијама БиХ и достављање потребних података и информација самоиницијативно или по захтјеву Агенције, као и сарадња с ентитетским и кантонским надлежним органима и институцијама, да би се обезбједило благовремено и ефикасно спровођење координисаних политика за борбу против корупције;
- h) послови заштите лица која пријављују корупцију у складу са Законом о заштити лица која пријављују корупцију;
- i) доношење јединствене методологије и смјерница за израду планова интегритета у складу с државним Смјерницама и Методологијом за израду плана интегритета и пружање помоћи свим органима и институцијама Брчко дистрикта БиХ у њиховој реализацији;
- j) доношење јединствених смјерница за израду планова борбе против корупције и пружање помоћи свим органима и институцијама Брчко дистрикта БиХ у њиховој реализацији;
- k) јавно објављивање информација о стању корупције;
- l) сарадња с домаћим научним и стручним организацијама, медијима и невладиним организацијама о питању превенције корупције;
- m) други послови прописани посебним законом.

Закон о заштити лица која пријављују корупцију

Законом о заштити лица која пријављују корупцију уређује се статус лица која пријављују корупцију у органима јавне управе и институцијама Брчко дистрикта БиХ, јавним предузећима, јавним установама, фондовима и другим правним лицима које је основао Брчко дистрикт БиХ, правних лицима и самосталним предузетницима, поступак пријављивања, обавезе органа јавне управе, институција и других правних лица које је основао Брчко дистрикт БиХ, правних лица и предузетника у вези с пријављивањем корупције, поступак заштите лица која пријављују корупцију, те прописују санкције за повреде одредби овог закона.

Закон о Агенцији за превенцију корупције и координацију борбе против корупције

Законом о Агенцији за превенцију корупције и координацију борбе против корупције уређују се оснивање и правни статус Агенције, начин и облици превенције корупције, принципи рада, дјелокруг и надлежности, послови и задаци, начин руковођења, сарадња и односи с јавношћу. Истим се законом такође дефинише и појам корупције.

Међународни документи у области борбе против корупције
Како су многобројним међународним правним документима и иницијативама успостављени стандарди у области борбе против корупције, намјера Брчко дистрикта БиХ је била да израдом Стратегије за борбу против корупције 2022–2024. и Акционог плана за проведбу Стратегије, исте у највећој могућој мјери примјени у Канцеларији.

Неки од најзначајнијих међународних докумената у области борбе против корупције, који су потписани и ратификовани од стране БиХ, су:

- Кривичноправна конвенција против корупције;
- Грађанскоправна конвенција против корупције;
- Конвенција Уједињених нација против транснационалног организованог криминала с три припадајућа протокола;

- Конвенција Уједињених нација против корупције;
- Конвенција о прању, трагању, привременом одузимању и одузимању прихода стечених кривичним дјелом.

10. Стратешки циљеви и програми

10.1 Превенција корупције 10.1.1 Заједничке активности

Циљ: Унапређење cjелокупног система интегритета, одговорности и транспарентности у раду cjелокупног друштва с посебним освртом на јавни сектор у Брчко дистрикту БиХ

Стратешки програми:

1. Унапређење правног и стратешког оквира за супротстављање корупцији и повећање транспарентности рада јавног сектора у Брчко дистрикту БиХ;
2. Унапређење процедура пријема и запошљавања у јавном сектору Брчко дистрикта БиХ, с циљем смањења дискреције и осигурања једнаког приступа;
3. Побољшање механизма спречавања сукоба интереса у институцијама Брчко дистрикта БиХ;
4. Унапређење ефикасности, конкурентности и транспарентности процеса спровођења јавних набавки с циљем обезбјеђења правичног тржишног надметања;
5. Спровођење едукација у институцијама по питању борбе против корупције.

Стварање амбијента у којем ће cjелокупни јавни сектор у Брчко дистрикту БиХ бити значајније отпоран на све видове коруптивних пракси, без обзира на њихову позадину и начине испољавања, представља кључни сегмент превентивних активности које се планирају на стратешкој основи. Интегритет у том контексту чини темељ доброг управљања државом, и као такав је предуслов легитимитета активностима које спроводе институције јавног сектора и уопштено повјерења у институције система. Управљање интегритетом у институцијама јавног сектора се заснива на три кључна стуба: 1. инструментима, 2. процесима и 3. структурама.

Ова три стуба су подијељена у два сегмента, од којих се први назива кључни инструменти интегритета и фокусиран је на јачање интегритета (усвајањем етичких кодекса и политика сукоба интереса, успостављањем механизма пријављивања корупције, и др), док се други сегмент бави кључним развојним процесима и актерима јачања интегритета. Циљ посљедњег сегмента је да развија и одржава интегритет у институцијама cjелокупне друштвене заједнице и јавног сектора.

1. Унапређење правног и стратешког оквира за супротстављање корупцији и повећање транспарентности рада јавног сектора у Брчко дистрикту БиХ

У овом стратешком циљу иницијални фокус је стављен на посебне области, односно на надлежности институција јавног сектора, а које су ризичне на појаву корупције, као што су: субвенције, подстицаји, накнаде и остали видови давања, здравство, образовање и јавне финансије.

2. Унапређење процедура пријема и запошљавања у јавном сектору Брчко дистрикта БиХ с циљем смањења дискреције и обезбјеђења једнаког приступа

Подручје пријема тј. запошљавања у јавном сектору је засигурно један од горућих проблема у смислу појаве коруптивних пракси. За ефикасно спречавање настанка корупције у овој области потребно је успоставити механизме који ће се заснивати на смањењу политизације приликом одабира, повећању транспарентности, прецизирању критеријума стручности, амбициозности и посвећености у раду, а процедуре које се усановује кроз подзаконске акте донесене на основу нових законских рјешења о државној служби потребно је учинити транспарентним. Интензивно се ради на томе да се у периоду трајања ове стратегије донесу нови закони и подзаконски акти који ће за циљ имати унапређење cjелокупне процедуре запошљавања с посебним нагласком на повећање транспарентности и правичности при запошљавању. То су нови Закон о државној служби у органима јавне управе Брчко дистрикта БиХ и нови Правилник о запошљавању. Споменута законска рјешења би требало да обезбједи једнак приступ конкурсима и једнак третман према свим кандидатима при запошљавању.

Иако је генерална оцјена како се у БиХ питању интегритета у

јавним службама у задње вријеме посвећује одређена пажња и даље не постоји правна обавеза периодичног достављања информација од стране државних службеника о њиховој имовини и приходима. Изабрани и именовани званичници достављају своје имовинске картоне Комисији за одлучивање о сукобу интереса сходно Закону о спречавању сукоба интереса у институцијама Брчко дистрикта БиХ, али се и даље воде расправе о питањима заштите личних података и преваге јавног над приватним интересом у чињењу тих података доступним широј јавности. Код неких категорија државних и јавних службеника, нпр. носилаца правосудних функција та обавеза постоји, али не постоји надлежно тијело које би провјеравало тачност достављених информација. До сада је значајан напор учињен у изградњи механизма приступа информацијама, усвајањем уједначеног правног оквира на свим нивоима власти у БиХ, доношењем подзаконских аката и спроведених инструмената (регистри информација, водичи за приступ информацијама који су донесени у појединим органима власти Брчко дистрикта БиХ и ту обавезу потребно је утврдити и за све друге субјекте сходно одредбама наведеног закона). Свакако је битно у наредном периоду разријешити проблем прецизирања стандарда јавног (општег) интереса и других питања која су се појавила примјеном важећег законодавства. Треба имати на уму да тренд успоставе културе отворености, која замјењује раније праксе тј. културу тајности рада јавних служби треба суштински посматрати. Једна је ствар грађанима додијелити право да приступе информацијама, а сасвим друга ефикасно одговорити на такве захтјеве.

3. Побољшање механизма спречавања сукоба интереса у институцијама Брчко дистрикта БиХ

Концепт јачања интегритета треба посматрати као перманентни процес у којем кључну улогу има промовисање етике, морала и културе интегритета, што се примарно треба постићи доношењем и прихватањем етичких кодекса у свим институцијама целокупне друштвене заједнице и јавног сектора, којима би се установили и прихватили у раду одређени стандарди ради смањивања дискреције, повећања транспарентности и управљања ризицима. Иако је већина тих кодекса оријентисана на усвајање вриједносних ставова код свих јавних службеника, могуће је да се њима обухвате и тзв. екстерна питања, као што су обавеза пријављивања додатних послова или примања, инвестиција или значајнијих поклона или користи који би могли довести до потенцијалног сукоба интереса у односу на њихове службене дужности. Посебно су важне политике управљања сукобом интереса код изабраних и именованих званичника, укључујући државне службенике, намјештенике и савјетнике, финансирање политичких странака и кампања у смислу транспарентности свих ових процеса. Да би се интегритет могао наметнути као саставни дио функционисања институција потребно је доста пажње посветити едукацији и обукама свих субјеката унутар система, како би се развили етички програми засновани на процјенама ризика за свако радно мјесто или групу послова, потребама јавних службеника и добрим праксама у специфичним секторима. Ту посебну улогу имају правни оквири који требају створити обавезу за израду планова интегритета субјеката спровођења, за што је важно да постоји јединствена методологија њихове израде. Незаобилазно мјесто свакако имају инструменти интегритета који се односе на медије који имају јако важну улогу у друштву, чиме је допринос који медији могу дати превенцији корупције заиста немјерљив.

4. Унапређење ефикасности, конкурентности и транспарентности процеса спровођења јавних набавки с циљем обезбјеђења правичног тржишног надметања

Транспарентност је један од главних непријатеља корупције. Отвореност, јавност рада, изложеност погледу и критици јавности, обиљежја су која значајно смањују могућност за корупцију. То не подразумејева само периодично извјештавање јавности о темама које су интересантне за неку институцију, него и слободан приступ свим информацијама под контролом органа, као и проактивно извјештавање о свему што би јавност требала знати о некој служби. Нарочиту важност има транспарентност у области јавних набавки, која има значајан потенцијал за појаву коруптивних пракси, најприје због великих новчаних износа који се алоцирају из буџета за набавку роба, услуга и радова за потребе институција јавног сектора. Развој информационих технологија је свакако омогућио да се систем јавних набавки информатизује и додатно учини

транспарентнијим, те да се информације о објављеним или додијелим уговорима, пројектима и другим, јавним новцем финансираним активностима, безусловно учине доступним широј јавности.

Законом о јавним набавкама, који се директно примјењује и у Брчко дистрикту БиХ иновирано је законодавство у овој области. Према Извјештају о напретку БиХ израђеном у оквиру Пакета проширења, у односу на интегритет и спречавање сукоба интереса у сектору јавних набавки постигнута су одређена побољшања. Ипак, и даље постоје бројне примједбе на тренутни степен јавности у поступцима уговарања набавке роба, услуга и радова за потребе институција јавног сектора. Подзаконски акти треба да буду усвојени на нивоу свих надлежних институција у овом подручју, те је важно успоставити систем управљања ризицима у овим поступцима. Едукација и обука службеника који би требало да се специјализирају за рад на предметима јавних набавки, мониторинг и надзор свакако требају бити унапријеђени. До усвајања Закона о јавним набавкама из 2014. године било је присутно доста проблема у области јавних набавки као што су: недоношење плана набавке за текућу годину, прихватање понуда које нису испуњавале услове утврђене тендерском документацијом, плаћање прије извршења услуга, незаконит избор пословних банака, неадекватан избор одговарајуће врсте поступка, незакључивање уговора у законском року, фаворизовање појединих понуђача, и сл. Усвајањем новог Закона о јавним набавкама добрим дијелом је смањен број горе наведених проблема из разлога што је наведени закон прописао велики број обавеза уговорним органима, а које се прије свега односе на повећање транспарентности у овим процесима.

5. Спровођење едукација у институцијама по питању борбе против корупције

Захваљујући Стратегији, субјекти спровођења стећи ће искуство у успостави и раду интерних фокусних тачака за антикоруптивно дјеловање – координатора антикоруптивних активности. У име субјеката спровођења ће у сарадњи с Канцеларијом за превенцију корупције и координацију активности на сузбијању корупције у Брчко дистрикту БиХ (у даљем тексту: Канцеларија) бити одређене контакт-особе као фокусне тачке које ће проћи све потребне едукације с циљем овладавања основним вјештинама за борбу против корупције. Едукације ће се одржавати у форми семинара, интерних састанака, радионица, тренинга и других подобних облика, по могућности у сарадњи с међународним организацијама. Након успјешно проведене едукације ове фокусне тачке ће бити задужене да у оквиру својих институција пренесу сва стечена знања на остале запосленике. У исто вријеме фокусне тачке ће бити искључиво одговорне за спровођење антикоруптивних активности у оквиру својих институција у којима су запослене, о чему ће редовно координирати и бити дужне редовно извјештавати. Тиме ће бити уведена институционална одговорност за постигнућа у антикоруптивним активностима.

Ова стратегија ће укључити и ангажовати спровођење активности у свим областима и поступање по антикоруптивним плановима, који и иначе треба да буду заступљени у раду свих субјеката спровођења. Канцеларија ће у координацији с Агенцијом, те надлежним правосудним органима, инспекцијским службама, привредним субјектима и другим организацијама и институцијама које су регистроване на подручју Брчко дистрикта БиХ, интензивно радити на реализацији активности у области спречавања и сузбијања корупције, развијања свијести и сарадње с цивилним друштвом и унапређењу ефикасности, транспарентности и непристраниности у доношењу одлука и поступању.

10.1.2 Субвенције, подстицаји, накнаде и остали видови давања

Циљ: Повећање интегритета, транспарентности и одговорности у односима између јавног и приватног сектора и пословних субјеката, те удружења и фондација у области додјеле средстава водећи рачуна и о Закону о систему државне помоћи БиХ

Стратешки програми:

1. Унапређење система додјеле концесија и хармонизирање прописа у области концесија;
2. Успостава централног регистра додијелих средстава на нивоу Брчко дистрикта БиХ.

Оно што је у Брчко дистрикту БиХ присутно јесте да се кроз поједине јавне службе Брчко дистрикта БиХ имплементира велики број трансфера који представљају знатне новчане вриједности од неколико милиона конвертибилних марака на годишњем нивоу. Ради се о доста сложеним пословима за које су јавне службе Брчко дистрикта БиХ утврдиле нове процедуре које би требале неутрализовати ризике од коруптивних пракси. Пропусти у расподјели, утрошку и надзору над утршком средстава из текућих и капиталних трансфера потенцијално су једно од најосјетљивијих питања у смислу осјетљивости на корупцију у извршењу буџета, коришћењу ресурса и управљању јавним финансијама у Брчко дистрикту БиХ. Стога, нови Закон о буџету Брчко дистрикта БиХ и Закон о удружењима и фондацијама Брчко дистрикта БиХ са подзаконским актима требају утицати на престанак политизације, повећање транспарентности и успоставу ефикасних система додјеле средстава и контроле трошења, с циљем правичне расподјеле средстава из буџета Брчко дистрикта БиХ, што и показује прва година примјене наведених прописа.

Иако је на нивоу Брчко дистрикта БиХ донесен законски оквир, органи јавне управе предлажу спроведене прописе ниже разине којима се уређују критеријуми и начини имплементације програма и система утрошка средстава, а посебно су упадљиве праксе честог мијењања и доношења општих и подзаконских аката за сваки од програма, чему је потребно стати у крај. Умјесто тога, требало би да се примјењују донесени акти који имају дуготрајни карактер и обезбјеђују пуну транспарентност у процесу додјеле и коришћења јавних средстава. Институције које дају претходна мишљења на прописе требало би више пажње посветити садржају, у смислу улажења у материју прописа, а не само формалним елементима, док би надлежни инспекцијски органи требали интензивније водити рачуна о осигурању транспарентности и надзору над спровођењем закона у оквиру извршења трансфера из буџета Брчко дистрикта БиХ. Потребно је посебну пажњу посветити благовременом расписивању јавних позива за додјелу средстава.

С обзиром да се регистри додијељених средстава воде појединачно потребно је успоставити јединствени централни регистар свих трансфера. Оформљена је радна група од дванаест чланова из свих органа која располажу додјелом јавних средстава и одлука о успостави е-регистра је у процедури предлагања за усвајање, те се реализација одлуке и стављање у функцију регистра очекује у 2023. години. Регистар би требао садржати податке о корисницима додијељених средстава, износима и оправданости средстава.

Механизми интерне контроле и ревизије су једно од врло важних и ефикасних средстава у превенцији и откривању облика коруптивних радњи и у овој области. Важно је да се константно унапређују ови механизми, па чак и да се интерна контрола користи у самој процедури доношења подзаконских аката, у смислу сагледавања финансијских, али и правних питања ради усвајања најефикаснијих рјешења. Такође, неопходно је унапређивати сарадњу интерне контроле и ревизије с руководиоцима јавних служби које додијељују средства, те јачати компетенције особа (финансијска и правна знања) које се баве овим пословима.

10.1.3 Здравство

Циљ: Повећање ефикасности, транспарентности и нивоа интегритета у остваривању здравствене заштите у Брчко дистрикту БиХ

Стратешки програми:

1. Унаприједити процесе прописивања и издавања лијекова и ортопедских помагала кроз информатизацију;
2. Нормирати превенцију сукоба интереса у здравственом сектору у дијелу који се односи на регулисање допунске приватне праксе и појачати интерне контроле;
3. Спријечити могућности злоупотребе средстава здравственог сектора;
4. Адекватним механизмима уредити листе чекања и унаприједити процесе пријављивања коруптивног понашања у здравственим институцијама;
5. Подизати свијест здравствених радника о феномену корупције;
6. Побољшање квалитета здравствених услуга обезбјеђењем једнаких могућности приступа здравственим услугама.

Једна од кључних карактеристика функционисања јавног сектора у Брчко дистрикту БиХ, барем када је ријеч о структури

буџета, јесте да се значајан дио издатака односи на финансирање специфичних потреба здравственог система у Брчко дистрикту БиХ. Цјелокупно друштво је нарочито осјетљиво и рањиво на појаву корупције у здравственом сектору, посебно узимајући у обзир да се ради о сектору који је од виталног значаја за грађане те када се узме у обзир и новонастала ситуација са пандемијом COVID-19. Стратешки оквир за борбу против корупције је, узимајући у обзир комплексност здравственог сектора, посебну пажњу треба обратити на активностима превенције и борбе против корупције у овом сектору. Наиме, потребно је обезбиједити транспарентност листи чекања, а све с циљем смањења могућности за коруптивне радње и заказивање пацијената „преко реда“. Изградња интегралног јединственог информационог система у здравству ће бити апсолутни приоритет у раду на унапређењу пружања здравствених услуга, као и смањењу коруптивних ризика. Рад приватних установа и пружање делатности ће такође бити у фокусу Стратегије за борбу против корупције, а све како би се обезбиједила транспарентност и објективност у раду. Примарни је циљ да се обезбиједи једнако квалитетна здравствена заштита и услуга свим становницима Брчко дистрикта БиХ.

10.1.4 Образовање

Циљ: Промовисање културе интегритета, транспарентности и одговорности у образовном систему Брчко дистрикта БиХ

Стратешки програми:

1. Укључивање и уједначавање планова и програма етике и интегритета на свим нивоима формалног и неформалног образовног система;
2. Повећање интегритета, транспарентности и одговорности унутар образовног система, смањењем ризика од типичних облика корупције (непотизам, проневере финансијских средстава, трансфера, подстицаја и сл).

Конвенција Уједињених нација против корупције у одредби из члана 13 предвиђа успостављање едукативних програма, јавних кампања и иницијатива подизања свијести усмјерених мијењању ставова спрам корупције, мијењању културолошких норми и охрабривању пријављивања корупције. Интервенција у домену образовања може имати и одређене политичке ефекте. Први се огледају у томе да квалитетно образовано становништво ствара основу за економски развој, политичку стабилност и друштвено благостање. Политички ефекти су видљиви у томе да борба против корупције може добити значајну друштвену подршку уколико се становништву заиста омогући да има праведан, квалитетан и корупције лишен образовни систем. Стога је, прије свега, битно да се образовни сектори унутар властитих структура изборе са појавом коруптивних пракси, како би на здравим основама могли дати властити допринос у успостави интегритета, транспарентности и одговорности. образовање не треба у том смислу посматрати као уско дефинисану, формалну функцију која се одвија искључиво кроз институције образовног система, већ ту свакако треба укључити васпитно-образовне активности које се одвијају од породице, међувршњачког дијељења норми, па све до ваннаставних и спортских активности (укључивање што већег броја дјеце у ваннаставне, културне и спортске активности) којима се могу промовисати одређене поруке, норме и вриједности етике, интегритета и поштења. Такођер, потребно је да надлежне институције за образовање посвете значајну пажњу питањима етике у припреми и извођењу наставних програма. На тај начин би се код младих људи стварало потенцијал за борбу против корупције, кроз занимање за јавне послове, јачање свијести о општем добру и упознавањем с користима за заједницу које доноси грађански активизам.

У овом сектору се појављује и проблем нејасног статуса интерних ревизија, које сходно пракси издају искључиво препоруке као резултат њиховог рада, што не осигурава потребни ниво одговорности у раду институција. Слаби су и механизми анонимног пријављивања коруптивних пракси.

Могући извори корупције у образовању према својим појавним облицима су слједећи:

- могућност појаве корупције при запошљавању наставног кадра – нетранспарентности и субјективности;
- могућност појаве корупције у набавкама за потребе образовања – погодовање у набавкама;
- могућност појаве корупције у средњим школама при тзв. пребацивању ученика без јасних критеријума (из школе у школу или из струке у другу струку) – недовољно регулисано и транспарентно подручје које може довести до корупције;

- могућност појаве корупције при ангажману наставног кадра Одјељења за образовање на обављању послова (искључујући семинаре) код приватних субјеката који су добили рјешење за обављање послова у подручју образовања – недовољно јасна законска и подзаконска рјешења и континуирани надзор;
- могућност појаве корупције приликом одабира лица која врше обуку стручног усавршавања наставника и стручних сарадника (семинари, радионице и др);
- могућност појаве корупције при омогућавању оснивања приватних субјеката који подносе захтјеве за рад у подручју образовања – нетранспарентни и недовољно јасни подзаконски акти и непостојање најмање два тијела провере испуњености услова;
- могућност појаве корупције у раду наставника у сегменту оцјењивања ученика – нетранспарентност и погодновање појединцу.

10.1.5 Јавне финансије

Циљ: Јачање надзора и повећање ефикасности управљања јавним финансијама с циљем борбе против корупције

Стратешки програми:

1. Континуирано промовисати проактивну транспарентност буџета;
2. Утврдити ефикасне критеријуме и успоставити контроле додјеле буџетских средстава као и надзор над трошењем истих;
3. Унаприједити капацитете органа на пословима додјеле буџетских средстава;
4. Јачање улоге ревизије и контроле путем специјализације, кадровског попуњавања и примјене иновативних рјешења у вршењу послова надзора;
5. Стварање правних претпоставки и ефикасна примјена прописа о финансијском управљању и контроли с циљем управљања ризицима;
6. Доследно, законито, континуирано и ефикасно вршење пореског, финансијског и другог надзора с циљем смањења сиве економије, посебно рада на црно и ефикаснијег прикупљања јавних прихода.

С циљем стварања стабилне економске ситуације и претпоставки за развој свих друштвених сектора, битно је успоставити систем ефикасног, одговорног и транспарентног управљања јавним финансијама. У односу на приходовну страну буџета потребно је да одређивање и убирање јавних прихода буде засновано на правичним, неселективним и досљедним критеријумима. С друге стране, расходовна страна буџетских и других фондова и извора финансирања треба бити перманентно и ефикасно надзирана како би се обезбиједило финансирање потребних издатака смањивањем могућности злоупотреба и ненамјенског утрошка средстава из тих извора.

Буџет је кључни инструмент помоћу којег Влада Брчко дистрикта БиХ спроводи своје политике, те је годишњи буџет веома комплексан и тешко разумљив великом дијелу јавности. У том смислу потребно је да буџет, поред тога што је доступан јавности, буде приступачан и разумљив јавности што се може постићи изразом и објављивањем тзв. „Буџета за грађане“, а што ће у великој мјери допринијети транспарентности трошења, односно расподјеле буџетских средстава и у коначном на индиректан начин имати и одређено антикоруптивно дејство. Значајно је успоставити унапријед дефинисане критеријуме додјеле трансфера и надзор над њиховим досљедним спровођењем, што ће такође допринијети смањивању могућности злоупотреба и ненамјенског трошења средстава.

У том смислу, финансијске ревизије могу имати значајну улогу у супротстављању корупцији, нарочито у погледу откривања неоправданог трошења финансијских средстава из буџета.

Потребна је перманентна оцјена прикладности организације система интерних контрола и ревизије с циљем откривања манипулисања, фалсифицирања или преправке књижења и исправа. Јачање партиципације организација цивилног друштва у управљању јавним финансијама доприноси правичнијој расподјели јавних добара и уопштено већој ефикасности и јавности рада институција јавног сектора.

Вањска ревизија, коју спроводи Канцеларија за ревизију Брчко дистрикта БиХ, јако је важна и значајна за законито и исправно функционисање органа јавне управе и трошење буџетских средстава, али се још увијек у већој мјери не примјењује ревизија учинака чиме би она у потпуности добила на свом значају. Канцеларија ревизије би требало одиграти већу улогу у давању смјерница, сугестија и поука о најбољим начинима вршења

финансијског и укупног пословања. Важна је свакако и једнакост у приступу код сачињавања ревизорских извјештаја.

Општа је оцјена како БиХ још увијек није достигла довољан степен транспарентности јавних буџета. Посебно је питање јасног дефинисања правног статуса интерних контролора, најприје из разлога недовољне независности која произлази из непосредне подређености ових структура руководиоцима субјеката спровођења. Наведено објективно може довести до упитности налаза и реалистичности интерне контроле и њених домаћаја у кориговању незаконитих пракси. Присутна је уопштено недовољна капацитираност јединица интерне ревизије у институцијама које имају законску обавезу установљивања ових инструмената надзора. Недовољна капацитираност интерне контроле и ревизије може довести до тога да у раду јавног сектора у Брчко дистрикту БиХ може бити присутно нетранспарентно, нерационално и неконтролисано трошење буџетских средстава, односно стварање расхода који нису с циљем остварења пословних активности.

Савремена искуства показују да је корупција повезана са сивом економијом, углавном због немогућности потпуног укидања сиве економије која је у одређеном проценту присутна и у најсавременијим друштвима.

Дирекција за финансије Брчко дистрикта БиХ односно Пореска управа у складу са својим могућностима спроводи надзор, али је још увијек недовољно капацитирана. Проблем некапацитираности дијеле све институције. Иста се може ријешити реорганизацијом постојећих радних мјеста, односно извршилаца. Због природе посла тешко се може изаћи у сусрет бројним захтјевима за надзором примјене прописа о обављању дјелатности и извршавања прописаних порезних, царинских и других обавеза од стране правних и физичких лица. Буџетски надзор би требало да буде поступак у којем се спроводи контрола законитости, благовремености и намјенског коришћења буџетских средстава, у којем се налажу мјере за отклањање утврђених незаконитости и неправилности.

У оквиру спровођења поступка буџетског надзора требало би вршити контролу рачуноводствене, финансијске и друге документације, као и извјештаја и евиденција буџетских корисника.

Све институције у Брчко дистрикту БиХ би требало донијети и имплементирати оперативне планове борбе против корупције.

10.2 Сузбијање корупције

10.2.1 Заједничке активности

Циљ: Унапређење амбијента одговорности у дјеловању државних и јавних службеника

Стратешки програм:

1. Уређење правног оквира за заштиту пријавитеља корупције у Брчко дистрикту БиХ.
1. Уређење правног оквира за заштиту пријавитеља корупције у Брчко дистрикту БиХ

Битна перспектива супротстављања корупцији јесу правне санкције и мјере. Иако је превенција темељна оријентација у супротстављању друштвено непожељним понашањима, наравно да она није савршена и да је реално очекивати да ће се прописи кршити. Угрожавање или повреда правних добара и интереса путем корупције уређено је различитим гранама права, од којих су најважнији дисциплинско, прекршајно и кривично. Елемент утицаја на корупцију треба бити и вјеродостојан систем надзора који резултира адекватним санкцијама и мјерама. Под адекватношћу се не мисли на ригорозност, него на извјесност у откривању и ефикасном поступку којим се утврђује кривња и одређење за оне врсте и мјере санкција које су пропорционалне тежини противправног понашања. То предвиђају и међународни стандарди у области правних санкција за коруптивна кажњива понашања.

Заштита особа које пријављују корупцију све се више препознаје као кључни фактор којим се промовише култура одговорности и интегритета. Запослени у правним субјектима, било из јавног, било из приватног сектора, обично су први који су у прилици опазити неисправности у раду. Они, међутим, који пријаве такве неисправности могу бити предметом пријетњи, узнемиравања, стављања у лошије радне услове, забране напредовања у служби, умањења плата, како од стране оних који су инволвиран у неисправности које се пријављују, тако и од радних колега. Добар начин да се осигура заштита таквих особа јест усвајање посебних одредби у оквиру постојећих закона или доношење нових закона, који би на једном мјесту уређивали ову

материју. Међународни стандарди, уређени у мноштву докумената бројних међународних и супранационалних организација, као и добре праксе из ове области, налажу да је пријавитељима потребно осигурати сигурну алтернативу на шутњу, тј. не смије их се довести у лошију ситуацију него да нису пријавили коруптивно или слично понашање.

Крајем 2014. године Парламентарна скупштина БиХ усвојила је Закон о заштити лица која пријављују корупцију у институцијама БиХ, али се он односи само на државни ниво и јавни сектор. Будући да се споменути акт не односи на Брчко дистрикт БиХ, као и да у законима о државној служби који су на снази у Брчко дистрикту БиХ и Закону о раду не постоје одредбе којима се јамчи заштита од одмазде или дискриминације било које врсте осим оне која почива на личним својствима лица (пол, старост, инвалидност, језик, вјера, политичко и друго мишљење итд), Брчко дистрикт БиХ је донио Закон о заштити лица која пријављују корупцију („Службени гласник Брчко дистрикта БиХ“, број 25/18).

10.2.2 Полиција Брчко дистрикта БиХ

Циљ: Јачање оспособљености за борбу против корупције и сарадње с другим органима и грађанима у том дијелу

Стратешки програми:

1. Кадровско, материјално и техничко јачање Полиције Брчко дистрикта БиХ (у даљем тексту: Полиција) за откривање и доказивање коруптивних кривичних дјела;
2. Континуирано стручно савршавање полицијских службеника на плану криминалистичког истраживања коруптивних кривичних дјела;
3. Јачање сарадње између Полиције, Тужилаштва, Канцеларије и других органа у Брчко дистрикту БиХ у борби против корупције;
4. Јачање интегритета полицијских службеника.

Улога Полиције у откривању и доказивању коруптивне делинквенције је веома значајна, као и у сузбијању других кажњивих понашања. Код коруптивне делинквенције Полиција је често та која је прва на линији фронта, било да им се пријављују понашања с обиљежјима корупције, било да се сами, проактивно ангажују на њиховом откривању и доказивању. Према одредби члана 20 Кривичноправне конвенције о корупцији Савјета Европе и члану 36 Конвенције против корупције Уједињених нација, свака земља потписница (у које спада и Босна и Херцеговина) дужна је обезбиједити постојање једног или више тијела или особа специјализованих за борбу против корупције путем дјеловања органа унутрашњих послова. Они треба да уживају независност како би могли дјелотворно и без непотребног притиска извршавати своје обавезе, те је потребно омогућити да запосленици таквих тијела прођу примјерену обуку и да посједују одговарајућа финансијска средства.

У организационој структури Полиције, између осталих организационих јединица дјелује Јединица криминалистичке полиције, која у свом саставу има и Одсјек за спречавање и сузбијање привредног криминалитета и корупције и финансијске истраге који је надлежан за спречавање и сузбијање коруптивних кривичних дјела на подручју Брчко дистрикта БиХ, те Јединицу за професионалне стандарде која је између осталог надлежна и за спречавање и сузбијање интерне корупције у Полицији Брчко дистрикта БиХ. Наведени Одсјек за спречавање и сузбијање привредног криминалитета и корупције и финансијске истраге требало би унаприједити у смислу укупне капацитетности, људских ресурса, материјално-техничких средстава, те наставити са специјализацијом и обучавањем у процесуирању коруптивних кривичних дјела. Највећи дио података о кривичним дјелима корупције који је познат органима за спровођење закона и по којима поступају долази извана, најчешће од грађана и других субјеката друштвене заједнице, те проактивним поступањем полицијских службеника. У односу према јачању интегритета полицијских службеника препозната је потреба provedбе свеобухватне процјене ризика за активности и подручја дјеловања полиције подложних корупцији, како бих се идентификовали проблеми и нови трендови те да се добијени подаци употребе за формулисање стратегије интегритета и сузбијања корупције унутар полиције. Могућност пријаве неетичког понашања полицијских службеника и запосленика Полиције, као и могућност пријављивања свих облика коруптивних понашања имало би смисла додатно промовисати. Још увијек је потребно унаприједити везе између Полиције и других органа у борби против корупције.

10.2.3 Правосуђе

Циљ: Јачање сарадње и капацитета правосудних и других органа на плану ефикасног гоњења починитеља коруптивне делинквенције

Стратешки програми:

1. Унапређење транспарентности и објективности у раду правосудних институција у Брчко дистрикту БиХ;
2. Анализа и јачање капацитета правосудних и других органа за ефикасно гоњење коруптивног криминалитета;
3. Унапређење претпоставки за ефикасно гоњење починитеља коруптивне делинквенције, нарочито спровођењем финансијских истрага;
4. Настављање активности у креирању адекватне казнене политике за коруптивни криминалитет, поготово у области ефикасног одузимања имовинске користи стечене кривичним дјелима;
5. Усклађивање кривичног законодавства Брчко дистрикта БиХ с међународним стандардима, нарочито препорукама Групе држава за борбу против корупције (GRECO).

Најважнији задатак Тужилаштва Брчко дистрикта БиХ (у даљем тексту: Тужилаштво), као посебног, самосталног органа, јесте предузимање истражних радњи и гоњење потенцијалних починитеља кривичних дјела. Оно што је у погледу специјализације, обучавања речено код полицијских службеника, вриједи и код тужилачког особља.

Објективност и непристраност приликом именовања и напредовања, као и финансијске и друге независности, истакнута је нарочито у Препоруци о улози тужилаца у систему кривичног правосуђа Савјета Европе. Битан сегмент успјеха је едукација тужилачког особља за борбу против корупције, што се не односи само на вођење истраге и заступање предмета пред судом, него и упознавање с облицима имовинске користи која се остварује корупцијом и могућностима на одузимању исте. Имајући у виду да је за успјех Тужилаштва у откривању и доказивању коруптивног криминалитета потребна независност, међународним стандардима (поготово члан 11 Конвенције против корупције Уједињених нација) успостављена је обавеза предузимања мјера с циљем јачања интегритета и спречавања прилика за корупцију међу припадницима тужилачких органа и судства.

Закључци с осмог састанка у оквиру структуралног дијалога сугеришу свим правосудним органима смањење заостатка у рјешавању предмета у судовима и тужилаштвима. Високо судско и тужилачко савјет БиХ увело је обавезу судова да сачињавају планове рјешавања старих предмета. У периоду од 2010. до краја 2016. године судови у цијелој БиХ су ријешили близу 650.000 старих предмета, док крајем новембра 2017. године ријешено је близу 800.000 најстаријих предмета.

Борба против корупције треба бити једна од кључних области ангажмана. Транспарентност је домен рада који треба константно унапређивати.

Тужилаштво, као и друга тужилаштва у БиХ, када је у питању откривање и доказивање коруптивних кривичних дјела често се суочава с кривичним дјелима која су тешко доказива. Имајући у виду да је рад на предметима корупције сложен и дуготрајан, Тужилаштво даје упуте о приоритетима у истраживању и кривичном прогону коруптивних кривичних дјела.

Финансијске истраге у предметима у којима постоји сумња да је остварена противправна имовинска корист у Брчко дистрикту БиХ нису правило.

10.2.4 Инспекцијски надзор

Циљ: Побољшање инспекцијског надзора с циљем успостављања већег нивоа законитости и заштите јавног и приватног интереса од свих облика корупције

Стратешки програми:

1. Унаприједити ефикасност инспекцијског надзора с циљем превенције и сузбијања корупције као и побољшања укупног стања пословног амбијента у Брчко дистрикту БиХ;
2. Кадровско и стручно јачање капацитета инспекцијских служби Брчко дистрикта БиХ;
3. Анализа и зависно од резултата, приједлог унапређења правног оквира у погледу надлежности и санкција које налажу поступајући инспектори.

Препоруке Групе држава за борбу против корупције (GRECO) указују на велики значај инспекцијских органа у откривању и пријављивању корупције. Наиме, ако корупција настаје као резултат, између осталог, мањкавог система контрола и надзора, онда се побољшање система надзора, а посебно инспекцијског надзора, над законитошћу рада јавног, али и приватног сектора, сматра незамењивом компонентом у борби против корупције.

Законски регулисаним надзором обезбеђује се законитост и заштита јавног и приватног интереса. Надзорни органи, а посебно инспекцијске службе, имају врло значајна овлашћења и улогу у надзору над законитошћу рада правних лица и грађана. Проблем недовољне капацитетности надзорних органа, а посебно инспекцијских служби, одражава се на ефикасност у обављању послова који су им дати у надлежност. Примећује се да постоје крупни проблеми око принудне наплате прекршајних налога које издају инспектори.

10.3 Развијање свијести о штетности корупције и сарадња с цивилним друштвом

10.3.1 Заједничке активности

Циљ: Подизање нивоа свијести о проблему корупције и механизмима дјеловања и веће учешће свих друштвених актера у борбу против корупције

Стратешки програми:

1. Имплементација усмјерених, организованих и специфичних активности за поједине секторе и циљне групе на плану подизања свијести о корупцији;
2. Стварање претпоставки и потицање учешћа организација цивилног друштва у активности борбе против корупције;
3. Развијање система потицаја за веће учешће јавних службеника и других субјеката у антикоруптивним активностима.

Једна од стратешких области која има јако важне генерално-превентивне ефекте у борби против корупције је усмјерена на развијање свијести код што већег броја чланова друштва о томе шта корупција јесте, у чему се састоји и како се манифестује, и који инструменти и примјери добре праксе постоје у њеном сузбијању и превенцији. Идентификација узрока који доводе до корупције, тј. фактора који дјелују стимулирајуће и омогућавају корупцију је саставни дио ове врсте стратешких активности, с посебним освртом на јасно идентификовање и вредновање директних и индиректних штета које настају као посљедица корупције, чиме се општој популацији и специфичним друштвеним групама настоје пренијети те спознаје и информације како би се мјерама ране интервенције дјеловало на спречавање корупције и уопштено дјеловало у правцу одвраћања од коруптивних понашања. То се може постићи кроз активности институција јавног сектора, а нарочито путем образовних тијела и организација цивилног друштва. Јачање свијести је, с друге стране, препоручена мјера и у правцу преношења спознаја на страни јавних службеника и других запосленика о појединим питањима, попут сукоба интереса, дискреционих овлашћења и сл, на начин да они сами буду упознати са штетним посљедицама таквих забрањених и кажњивих радњи у које сами могу бити инволвирани.

1. Имплементација усмјерених, организованих и специфичних активности за поједине секторе и циљне групе на плану подизања свијести о корупцији

Бројне су државе у настојању да ставе проблем корупције под контролу препознале значај развијања свијести и едукативних мјера с циљем развијања специфичне културе нетолеранције спрам корупције. У те сврхе би се и у Брчко дистрикту БиХ развијали и уводили посебни наставни планови и програми на тему етике, грађанских дужности од основних школа, преко средњошколских установа па све до универзитета. Циљ је оваквих активности да најприје заинтересују ширу заједницу о проблему корупције, посљедицама које изазива и механизмима супротстављања том проблему, што би скупа с другим активностима превентивног карактера, и суштинским резултатима репресивног поступања у конкретним случајевима објективно могло довести до позитивних промјена у овом подручју. Искуства појединих држава које су успјеле ставити проблем корупције под контролу показују да срж њихових модела чине превенција корупције, образовање заједнице и подизање свијести грађана, који се стално комбинују с откривањем резултата истрага у појединим случајевима.

2. Стварање претпоставки и потицање учешћа организација

цивилног друштва у активности борбе против корупције

У остварењу набројаних циљева треба да учествују све организације цивилног друштва, академска заједница, медији, интересне групе и други облици формалног или неформалног али транспарентног организовања грађана како би дали свој допринос у подизању свијести и инсистирању на јавној власти и институцијама у којима се не одвијају коруптивне праксе. Ради се о потреби да они заједнички раде на идентификацији проблема корупције и узрока који до ње доводе, најбољим начинима и механизмима савладавања тих појава и уопштено промовисању транспарентне и ефикасне јавне власти. Некада институције саме нису довољно или никако капацитиране да обављају поједине функције на подизању свијести и јачању етике, тако да им сарадња с цивилним друштвом и заједничке активности могу бити од суштинске помоћи и подршке у искреним настојањима да се супротставе корупцији. Све ово су довољни разлози да се на стратешкој основи посебна пажња посвети и овим облицима планског и усклађеног дјеловања које има вишеструке функције и потенцијале.

3. Развијање система потицаја за веће учешће јавних службеника и других субјеката у антикоруптивним активностима

Раније је назначено да носиоцима антикоруптивних активности, али и свим запосленицима у јавном, приватном и другим секторима, активности у борби против корупције треба учинити атрактивним. То је могуће остварити, између осталог, и нематеријалним подстицајима, попут индивидуалног признања професионалних референци, али и признањима организацијама које ће бити истакнуте као оне које професионално обављају послове из своје надлежности. Оне, пак, који се упуштају у коруптивно понашање треба досљедно санкционисати.

Важно је наставити с провођењем континуираних едукација и обука запослених у субјектима провођења, с циљем јачања свијести и препознавања појавних облика корупције и механизма реаговања на те појаве. Ове активности би требале да буду саставни дио планова и програма едукације и да ословљавају најважније тематске области у погледу појма, појавних облика, индикатора препознавања и механизма супротстављања корупцији у сваком специфичном сектору или области. Исто тако, сарадња с цивилним друштвом и свим другим заинтересованим субјектима треба бити у врху приоритета институција јавног сектора на нивоу Брчко дистрикта БиХ, с циљем стварања што је могуће веће друштвене коалиције у борби против корупције.

10.3.2 Јавна кампања о облицима и штетама корупције и механизмима супротстављања

Циљ: Планирање и спровођење специфичне и циљане јавне кампање у правцу ефикаснијег супротстављања корупцији

Стратешки програми:

1. Провођење јавне кампање борбе против корупције на нивоу Брчко дистрикта БиХ;
2. Провођење мониторинга и евалуације проведене јавне кампање борбе против корупције и израда препорука за унапређење ових активности.

Како би се спознаје о појавним облицима, узроцима и факторима који доводе до корупције могле ефикасно искористити и конкретно примјенити у превентивним иницијативама, најбољи начин да тако важне информације дођу до што већег броја чланова друштва јесу јавне кампање. Раније је истакнуто да Конвенција Уједињених нација препознаје јавне кампање као ефикасно средство за промјену ставова спрам корупције, мијењање културолошких норми и охрабривање пријављивања корупције. Оно што је јако важно јесте да су поруке које се дистрибуирају у таквим кампањама најприје засноване на објективним показатељима тј. чињеницама о проблему корупције у свакој појединој држави или сектору, да су вриједносно оријентисане на промовисање позитивних ставова, грађанске одговорности и храбрости, и да буду прилагођене потребама и капацитетима специфичних циљних група. Осим тога, важно је да јавне кампање буду саставни дио планских, организованих активности и да су усмјерене промовисању јавног или општег интереса и његовог значаја за остваривање појединачних потреба грађана. Посебно је важно да јавне кампање буду креативно припремљене у

смислу њиховог садржаја и да имају потенцијал да привуку пажњу што је могуће већег броја људи. У смислу прилагођавања садржаја потребама и капацитетима циљних група са становишта креативности је јако важно што једноставније приближити грађанима начин доношења одлука у институцијама јавне власти, критеријумима и овлашћењима којима се служе државни службеници, и како се генерално врше ти послови. Поруке треба усмјерити директно на питања која утичу на животе грађана, а корупцију не треба третирати искључиво као питање морала.

Искуства су показала да је нужно планирати и спровести јавну кампању којом се промовишу антикоруптивне вриједности, а која би била усмјерена како на општу јавност, тако и на саме запосленике у јавном сектору. Таква кампања би могла укључивати активности којима се заговара одговорност и транспарентнији рад јавне управе, па би могла обухватити информисање о очекиваним стандардима рада институција, о механизмима комуникација са институцијама, о предузетим антикоруптивним иницијативама, итд. Неопходно је сачинити јасан план спровођења јавних кампања, и његово спровођење путем свих познатих и доступних канала јавне комуникације, укључујући друштвене мреже и већ примијењене механизме, попут одржавања састанака у јавним институцијама и др. Посебно је важно да институције које сачињавају и имплементирају власти оперативне планове борбе против корупције исте јавно објављују посредством својих веб-страница или других механизма јавне комуникације и да редовно обавјештавају јавност о резултатима имплементације тих планова.

10.3.3 Развијање и имплементација заједничких пројеката с организацијама цивилног друштва у области борбе против корупције

Циљ: Стварање претпоставки за интензивнији ангажман цивилног друштва у борби против корупције

Стратешки програми:

1. Осигуравање средстава за развијање заједничких пројеката с организацијама грађанског друштва и повећање транспарентности и сарадње;
2. Стварање и унапређење перманентних канала комуникације и сарадње између организација цивилног друштва и институција јавне власти на нивоу Брчко дистрикта БиХ у борби против корупције.

Приликом осмишљавања, планирања и организације имплементације антикоруптивних активности јако је важно имати инклузивни приступ, тј. у ове активности укључити што је могуће већи и разноврснији број друштвених актера који на свој специфичан начин могу допринијети остварењу зацртаних циљева. Сарадња с организацијама цивилног друштва данас представља интегрални дио савремених стратегија борбе против корупције, јер ангажман ових субјеката може имати вишеструке ефекте на успјешно савладавање корупције. Важно је такође да образовне институције прихвате у власти наставне планове и програме садржаје који се односе на ефикаснију борбу против корупције. Организације цивилног друштва, академска заједница и грађани могу обезбиједити разноврсне и корисне квалитативне информације о томе какве ефекте стратегија борбе против корупције производи или барем како се ти ефекти перципирају од стране јавности. Осим тога, укључивање организација цивилног друштва у мониторинг и евалуацију стратешких докумената може помоћи у наставку добијања њихове подршке. Сарадња између свих укључених субјеката може довести и до стварања нових идеја и приступа, тј. до континуираног унапређења стратешког документа за борбу против корупције.

10.4 Координација, мониторинг и евалуација антикоруптивних активности

10.4.1 Заједничке активности

Циљ: Стварање претпоставки за ефикасан систем координације антикоруптивних активности и прикупљања података о имплементацији

Стратешки програми:

1. Именовање координатора антикоруптивних активности у свим субјектима спровођења који ће бити у обавези да сарађују и координирају са Канцеларијом;

2. Развијање методологије прикупљања података о имплементацији антикоруптивних активности предвиђених стратешким документима.

Према члану 5 Конвенције против корупције Уједињених нација, свака је држава дужна, с тим у вези БиХ и Брчко дистрикт БиХ, у складу с основним начелима свога правног поретка, развити и спровести или одржавати дјелотворном усклађену антикоруптивну политику која промовише учешће друштва и одражава начела владавине права, правилног управљања јавним пословима и јавном имовином, транспарентност и одговорност. То подразумемијева доношење стратешких докумената који требају пружити укупну оријентацију и смјер дјеловања заједнице на супротстављању корупцији, а имплементација активности се треба препустити појединим секторима или институцијама, који у ту сврху требају развити власти планове активности. Да би се активности оцијениле кредибилним, мора постојати установљен систем имплементације антикоруптивних активности, али и вјеродостојна методологија прикупљања података о њиховој реализацији, што ће се постићи тако што ће све институције задужене за спровођење Стратегије континуирано сарађивати и координирати рад са Канцеларијом. Искуства с примјеном антикоруптивних стратешких докумената из регије показала су да постоји тенденција да се њихово доношење сматра бременом за ионако оптерећени рад у администрацији, те реална опасност да их се, након што се донесу, једноставно занемари.

1. Именовање координатора антикоруптивних активности у свим субјектима спровођења који ће бити у обавези да сарађују и координирају са Канцеларијом

У свим институцијама које поступају у области борбе против корупције неопходно је одредити особу која ће интерно у оквиру институције координирати у области антикорупцијских активности, односно потребно је да се именују координатори антикорупцијских активности. Координатори треба да буду особе које су кроз свој досадашњи радни ангажман у институцији, показале посебне персоналне и моралне квалитете, које добро познају целокупно функционисање институције и уживају висок степен повјерења руководиоца и осталих запосленика у институцији. Обавезе координатора су да извјештава руководиоца о антикорупцијским обавезама институције и прати извршење појединачних задатака на реализацији оперативног плана на мјесечном основу, израђује комуникацијски материјал за упознавање институције из које долази са обавезама из Акционог плана и оперативног плана, успоставља и одржава секторску и другу сарадњу с осталим нивоима власти у ситуацијама подијељене надлежности, води евиденцију о реализацији оперативног плана, по задатим индикаторима те о напретку и изазовима извјештава руководиоца на мјесечном основу. У свим институцијама које поступају у области борбе против корупције неопходно је одредити особу која ће интерно у оквиру институције координирати у области антикорупцијских активности, односно потребно је да се именују координатори антикорупцијских активности. Координатори треба да буду особе које су кроз свој досадашњи радни ангажман у институцији, показале посебне персоналне и моралне квалитете, које добро познају целокупно функционисање институције и уживају висок степен повјерења руководиоца и осталих запосленика у институцији. Обавезе координатора су да извјештава руководиоца о антикорупцијским обавезама институције и прати извршење појединачних задатака на реализацији оперативног плана на мјесечном основу, израђује комуникацијски материјал за упознавање институције из које долази с обавезама из Акционог плана и оперативног плана, успоставља и одржава секторску и другу сарадњу с осталим нивоима власти у ситуацијама подијељене надлежности, води евиденцију о реализацији оперативног плана, по задатим индикаторима те о напретку и изазовима извјештава руководиоца на мјесечном основу.

2. Развијање методологије прикупљања података о имплементацији антикоруптивних активности предвиђених стратешким документима

Прикупљање података може бити прилично обиљежено субјективизмом. Стога је потребно установити систем који је објективан, а будући да су ресурси за супротстављање корупцији ограничени, једноставан у дизајну и примјени. Уједињене нације у својим смјерницама за изразу и имплементацију антикоруптивних

стратегија, али и Регионална антикоруптивна иницијатива у прегледу методологије мониторинга и евалуације антикоруптивних стратегија и акционих планова, наводе да се прикупљање вјеродостојних података треба учинити интегралним дијелом антикоруптивне стратегије. Саставни дио прикупљања података треба бити и систем индикатора (истима се сматрају објективне манифестације неке појаве). Мониторинг се, заправо, великим дијелом исцрпљује у анализи и у поређењу онога што се у неком периоду праћења реализовало или реализује са стањем или промјенама који су назначени у индикаторима. Без индикатора не би било јасно шта се заправо прати. Подаци о тим индикаторима требају бити поуздани (вјеродостојни), што значи конзистентност налаза у поновљеном истраживању или прикупљању података.

У прегледу добрих пракси Организације за економску сарадњу и развој наводи се да приликом информисања о испуњености антикоруптивних активности треба навести доказе (аргументе), понајприје у електронском формату (нпр. скенирани документи или повезнице на веб-документе), а код неиспуњених разлоге зашто је тако. Извори података за оцјену могу бити квантитативни и квалитативни.

10.4.2 Прикупљање вјеродостојних података о спровођењу антикоруптивних активности, анализа и извјештавање

Циљ: Успостављање ефикасног система прикупљања података о антикоруптивним активностима у субјектима спровођења

Стратешки програми:

1. Обезбјеђивање претпоставки за рад Канцеларије у домену прикупљања података, анализе и израде извјештаја о испуњености антикоруптивних активности;
2. Наставак обука и других облика комуникација и сарадње Канцеларије и координатора антикоруптивних активности;
3. Повећање транспарентности извјештавања о имплементацији активности предвиђених стратешким документима у области супротстављања корупцији.

Без вјеродостојних и релевантних података о напретку у имплементацији антикоруптивних активности изјаве о напретку и реформама не могу бити увјерљиве. Закључивање о ефикасности у имплементацији антикоруптивних активности врши се док те активности теку, а евалуацијом се процјењује да ли су активности, које су окончане, испуниле своју сврху, те зашто је то тако. Мониторинг подразумијева неколико елемената: прикупљање података о напретку, анализу тих података и извјештавање о стању. Тијело које ће вршити прикупљање података је Канцеларија заједно са представницима Владе Брчко дистрикта БиХ и других институција. Такво тијело се у теорији назива тзв. екстерном фокусном тачком, чиме се хоће истаћи његова улога у праћењу и актуелизовању антикоруптивних активности, но не „изнутра“, какав задатак имају контакт-тачке – координатори антикоруптивних активности, него „извана“. Канцеларија мора располагати с довољно ауторитета да ефикасно прикупља информације и да пружа смјернице или коментаре како поступати у испуњењу антикоруптивних задатака. Тај ауторитет треба бити пружен у форми правног, којим је јасно изражена подршка раду Канцеларије, њени задаци, и очекује се од свих институција да сарађују с истом. Мониторинг обично подразумијева врло важан аспект – давање препорука како успјешно реализовати неке активности, сугерисати промјене рокова и садржаја појединих мјера, итд. Искуство је показало да се ангажман око смјерница за поступање по антикоруптивним мјерама не смије исцрпити само у писаним документима који се дистрибуирају имплементаторима и очекује да у потпуности разумију шта требају предузимати; уз то, често недостају подстицаји за поступање по споменутим мјерама. Добра пракса је да се организовање обука, радних посјета и сл, на којима је пожељно присуство вишепозиционираних службеника, пошаље јаснија порука шта су конкретна очекивања од имплементатора. Што екстерна фокусна тачка професионалније успије реализовати своје задатке, то ће формални ауторитет бити надопуњен стварним, повећавајући изгледе да се њене упуте и коментари схвате озбиљно.

Технички се слање извјештаја о испуњености антикоруптивних задатака врши на два начина: принтаним документима или употребом посебно креираних веб апликација. У сваком се случају показало као добра пракса израда униформисаног обрасца извјештавања. У неким државама постоји могућност посјета институцијама за које се оцијени да подаци које су доставили нису поуздани, а у неким се захтијева

од представника таквих институција да аргументирано презентују стање ствари. Екстерна фокусна тачка прикупља појединачне извјештаје о имплементацији, компилира их и израђује сумарни извјештај. Извјештавање о степену реализације антикоруптивних активности треба се вршити макар једном годишње, а идеално два пута.

Подаци који се прикупљају требају бити доступни јавности и дио су укупног система одговорности који се промовише антикоруптивном кампањом. Њом се постиже више ефеката: оснажује се координација у provedби активности, омогућава организацијама да уче из прошлих грешака, обезбјеђује транспарентност и стимулише подршка за другачију климу у друштву у погледу злоупотреба које корупција подразумијева.

10.4.3 Периодична евалуација спровођења антикоруптивних активности

Циљ: Успостављање периодичне евалуације антикоруптивних активности предвиђених стратешким документима у области борбе против корупције

Стратешки програми:

1. Успостављање праксе периодичног (најмање једном у двије године) евалуирања постигнутог на плану супротстављања корупцији;
2. Зависно од резултата евалуације, ревизија стратешког оквира Брчко дистрикта БиХ у области супротстављања корупцији.

Евалуација антикоруптивних активности подразумијева оцјену имплементације, с посебним освртом на разлоге успјеха, али и објашњења неуспјеха. Периодична евалуација у имплементацији антикоруптивних активности потребна је из више разлога. Њом се обавјештавају релевантни органи о напретку, указује на проблеме, али и осваја подршка за наставак антикоруптивних активности. Периодична евалуација треба, уз споменуто, осигурати и основу за ревизију стратегије, и тек тада може имати значај техничког документа који пружа смјернице, али и политичког програма којим се осваја подршка и намеће одговорност за проведу антикоруптивних реформи. Практика је показала да институције из различитих разлога знају бити превише оптимистичне у извјештавању о успјеху, тако да је систем индикатора битан, поред мониторинга, и у евалуацији урађеног. Као користан додаток самоевалуацијским извјештајима сматрају се подаци које тијело које проводи евалуацију може само прикупити или се, пак, користити секундарним подацима. Међу њих спадају испитивање стручне и опште јавности, студије случаја, прибављање званичних података од државних органа који нису предметом евалуације, консултовање извјештаја међународних и других организација и сл.

Добра пракса коју заговара Регионална антикоруптивна иницијатива јесте да се евалуација постигнутог на плану антикоруптивне стратегије врши барем једном за вријеме трајања исте, а најбоље сваке године. Будући да су стратешки документи уопштено „жива материја“, они су добра полазна основа и прелиминарни план, а никако готова ствар. Зато периодична евалуација треба послужити као инструмент описивања напретка, идентификовања потешкоћа и њихових разлога те, ако је потребно, ревизије.

10.4.4 Сарадња с другим специјализованим тијелима у области координације и мониторинга антикоруптивних активности

Циљ: Успостављање ефикасног институционалног механизма сарадње с другим специјализованим тијелима у области координације и мониторинга антикоруптивних активности

Стратешки програми:

1. Успостављање праксе редовних састанака и других облика комуникације с другим специјализованим тијелима за борбу против корупције, нарочито Агенцијом;
2. Развијање заједничких мјера и активности Комисије и других специјализованих тијела у Брчко дистрикту БиХ на плану супротстављања корупцији.

Раније је назначено да је за успјешну стратегију борбе против корупције потребна усклађена антикоруптивна политика. Како би се постигла усклађеност, потребна је сарадња свих актера у супротстављању корупцији, а у случају сложених облика државног уређења с подијељеним надлежностима државне и других нивоа власти, какав је у БиХ, то је нарочито важно. У прегледу добрих

практи Организације за економску сарадњу и развој наводи се да специјализоване антикоруптивне агенције у неким земљама нису одговориле задацима, углавном зато што нису располагале ресурсима и што су имале специфичне положаје у архитектури институција, што им није пружало нарочито простора за утицај на управне и пословне токове. Дobar начин да се промовише сарадња с другим специјализованим институцијама или ад хос тијелима за борбу против корупције јесу заједнички састанци, изјаве за медије, округли столови, обуке, итд. Овакви приступи су нарочито важни, а на чему инсистирају Уједињене нације, када се држава састоји од неколико нивоа власти, при чему највиши нема директних ингеренција над нижим.

Према члану 24 Закона о Агенцији за превенцију корупције и координацију борбе против корупције, Агенција сарађује с другим институцијама и агенцијама на свим нивоима, јавним службама и другим тијелима с јавним овлашћењима, а исти су обавезни сарађивати с Агенцијом те достављати све потребне податке и информације на захтјев Агенције. Потребно је успоставити ефикасан институционални механизам за комуникацију како с Агенцијом, тако и другим специјализованим тијелима за супротстављање корупцији.

857

На основу члана 52 Статута Брчко дистрикта Босне и Херцеговине – пречишћени текст („Службени гласник Брчко дистрикта Босне и Херцеговине“, број 2/10) и члана 10 и члана 11 став (2) Закона о Влади Брчко дистрикта Босне и Херцеговине („Службени гласник Брчко дистрикта Босне и Херцеговине“, број: 22/18 – пречишћени текст, 49/18, 8/19, 10/19 и 32/19), а у складу с чланом 33 Закона о Буџету Брчко дистрикта Босне и Херцеговине („Службени гласник Брчко дистрикта Босне и Херцеговине“, број 34/19) и чланом 4 став (7) Правилника о садржају и методологији израде, систему праћења и надзора спровођења стратешких докумената и имплементационих докумената („Службени гласник Брчко дистрикта Босне и Херцеговине“, број 46/20), на приједлог Канцеларије градоначелника Брчко дистрикта Босне и Херцеговине, Влада Брчко дистрикта Босне и Херцеговине на 75. редовној сједници одржаној 5. 10. 2022. године, д о н о с и

О Д Л У К У

о усвајању Акционог плана за провођење Стратегије за борбу против корупције у Брчко дистрикту БиХ 2022–2024. година

Члан 1

Усваја се Акциони план за спровођење Стратегије за борбу против корупције у Брчко дистрикту БиХ 2022–2024. година.

Члан 2

Саставни дио ове одлуке чини Акциони план за спровођење Стратегије за борбу против корупције у Брчко дистрикту БиХ 2022–2024. година.

Члан 3

Ова одлука ступа на снагу даном доношења и објавиће се у „Службеном гласнику Брчко дистрикта Босне и Херцеговине“.

Број предмета: 48-000615/22
Број акта: 01.11-0377МВ-003/22
Датум: 5. 10. 2022. године
Мјесто: Брчко

ГРАДОНАЧЕЛНИК
Есед Кадрић, с. р.